

”TRĂDAREA EXILULUI?”

Interviu cu scriitorul Paul Goma (partea 1-a)
de Radu Negrescu-Suțu.

A-1 prezenta pe Paul Goma cititorilor ar constitui o jignire adusă acestora, presupunând că nu ar fi auzit despre Domnia sa. Deși memoria, la noi, nu pare a constitui calitatea primordială, întrucât astăzi, bătută de vântul amneziei colective a ultimilor zece ani, Românii din exil au ajuns a nu mai avea aceleași valori comune dinainte de 1989. Am solicitat cunoscutului scriitor opozant al regimului comunist un interviu în care să comenteze unele probleme care frământă actualmente viața Exilului.

(Interviul a avut loc la Paris, la 14 decembrie 1999.)

Radu Negrescu-Suțu: Domnule Goma, a frecvența sau nu, astăzi, ambasadere noastă este un subiect extrem de controversat. În lipsa unor reforme fundamentale ale structurilor Ministerelor de Interne și Externe, frecvența acestora apare ca o eroare sigură, dând prilejul la recuperare și la slăbirea unității de acțiune a Exilului.

Paul Goma: Momentul Decembrie 1989 nu a însemnat deloc abandonarea politicii de recuperare a Exilului activ, după cum momentul 1996 nu a însemnat încetarea încercării de a-i supune și pe Românii ce trăiesc în afara granițelor.

Și Ceaușescu avea obsesia recuperării exilaților - a încercat, din nefericire a înregistrat câteva succese, - însă ofensiva a devenit aproape plimbare sub Iliescu. Și înainte și după '89, obiectivele "Centralei" (Securitatea eternă) au fost: bisericile, casele culturale, asociațiile exilaților; oamenii (exilații); sărbătorile naționale, comemorările, simbolurile naționale. În majoritatea lor, bisericile din exil fuseseră colonizate înainte de '89 de emisarii Securității dela București, exploatarea naționalismul unora, legionarismul altora, dorul de țară al tuturor. Dintre "laici" nu se poate să nu fie renumiți trădătorii ("Românii deplasati", cum i-a numit, inspirat, Ierunca) Uscățescu, Nicolae Baciu, Barbu Niculescu, Michel Steriade, Radu Florescu, Dean Milhovan, Gustav Pordea, Leon Negruzzi, Șt. Fischer-Galați, Michael C. Titus, I.C. Drăgan...

Evenimentele din Decembrie 1989 au "spart" și Exilul, însă nu în sensul dorit de noi, anume acela de a... deveni caduc. Oamenii cu care am împărțit vreme de decenii aceleași opinii și acțiuni, dintr'o dată și-au găsit interesele de cealaltă parte, adică la ambasada RSR a lui Iliescu.

În timp ce pe noi, manifestanții împotriva "vizitei" lui Petre Roman, poliția franceză ne aresta și ne urca în dubă, la indicațiile lui Virgil Tănase. Și cine intra e poarta mare a ambasadei, la o tuică, la o sarma?: ditamai anticomunistul Matei Cazacu!; coșcoaga familie de persecutați ai regimului: Sanda și Vlad Stolojan! Ultranaționaliști ca Theodor Cazaban, Leonida Mămăligă, Paul Barbăneagră, ce înainte declarau că se întorc în România "numai pe tanc", au descoperit Centrul foaarde Cultural de la Paris (din localul Ambasadei RSR)!

R.N.-S.: Lucru care s'a repetat cu ocazia cocktailului de la ambasadă, organizat de tovarăși în cinstea vizitei lui Iliescu la Paris, în noiembrie 1994.

P.G.: Exact. Apoi s'au extins poftele totalizatoare ale Bucureștiului și asupra unor sărbători naționale. După ce l-au naționalizat pe Rege și l-au pus să facă pe furierul-curierul, securității lui Iliescu, Constantinescu, Pleșu vor să controleze și sărbătorirea de Zece Mai (după ce ne-au fericit cu un 1 Decembrie ca zi națională! - însă n'au suflat o vorbă despre 28 Martie 1918, aniversarea a 80 de ani dela Unirea Basarabiei cu Patria Mamă).

Bine-bine: numirea Ceaușului a fost făcută de Măgureanu, a fost semnată de Constantinescu, însă mulți dintre prietenii noștri, exilați, anticomuniști, acum obosiți, și-au spus că... mai departe ei nu mai merg, că abandonează... Au început prin a frecvența ambasada (mai întâi sub ambasadoriatul lui Paleologu, când au călcat în cazemata securistă de pe rue de l'Exposition și Monica Lovinescu și Virgil Ierunca); au prins a "participa la acțiunile Centrului Cultural", condus mai întâi de Ion Pop, apoi de Virgil Tănase, apoi de Vasile Igna...

Și, la urma urmei: dacă Barbăneagră "merge" cu Caramitru, prieten intim al generalului de securitate Pleșiță (fost ministru al Securității în 1977, cel care ne-a lichidat pe noi, "cu Drepturile Omului", apoi după 3 august, pe minerii din Valea Jiului), de ce să ne mai mirăm că dărzul Mihai Korne nu mai deschide gura din iunie '90, că publicația lui, "Lupta", a devenit foaia parohială a Cetrocenului, că Sanda Stolojan se freacă de gloaba realist-socialistă Nina Cassian și de Bianca Marcu-Balotă, că Vlad Stolojan îl laudă pe Brucan, că...

Ba eu unul mă mir. Și mă revolt. Și-mi spun, îmi repet, să nu uit: "Din ce îmbătrânește, omul se prosteste: se căcănește".

R.N.-S.: Putem spune că, în condițiile în care structura securistă a ambasadelor a rămas neschimbată, exilații au obligația, datoria morală de a nu le caționa, frecventându-le. Și nici diversuniile acestora numite Centre Culturale, care aparțin tot de Ministerul de Externe. La Paris, niciun ambasador de după 1989 nu a permis exilaților accesul la dosare, niciunul nu a clarificat circumstanțele crimei din 1982. Unde este atunci schimbarea de care ni se tot vorbește?

P.G.: Să trecem deci la deschiderea și scotocirea arhivelor ambasadelor României comuniste de alaltăieri, de ieri, de azi (Dej, Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu). Repet: atâta vreme cât Constantinescu va rămâne președinte al României, MAE va fi, în continuare, ce a fost: partea externă (cum ar veni: aia cu poziție-frumoasă-vedere-la-stradă) a MAI. Atâta vreme cât președintele României va ajunge - apoi, rămâne - la putere cu "ajutorul" lui Petre Roman, carevasăzică: MAI, oricâte zugrăveli ale fațadei vor fi operate, esența (interiorul exteriorului) va rămâne aceeași.

Exilaților trebuie să li se spună, să li se repete (știu ei foarte bine cum stau treburile, dar au obosit, au îmbătrânit, li s'au strâmbat picioarele): la Paris, pe rue de l'Exposition, sarmalele-țuica-Mioritza sunt rigurose aceleași, acum cu Căușu, ca și cu Cicio Pop, cu Aninoiu, cu Gigea; serviciile aduse comunismului la Centrul Cultural dela Paris de Ion Pop au fost strict identice cu ale lui Vasile Igna, Tănase cel Virgil și alți scriitori curați. Pe-acolo, în schimb, freacă parchetul prietenii mei soții Stolojan, Mămăligă, Barbăneagră, Cazaban, Vișnic, Ilie Constantin, Papilian, Edgar Reichmann, Tepeșneag și chiar de m-aș duce, n'aș găsi unde să pun piciorul stâng de-atâta verticalitate scriitoricească.

Multe lucruri bune a adus revoluțiunea la Români: libertatea opiniei, a presei, a călătoriilor, a întreprinderii individuale; însă printre cele rele: a făcut ca trei sferturi din exilații anticomuniști activi să depună armele. Din stradă, unde manifestau, au trecut în curte; din curte, în "saloanele" ambasadei. Și ce mai contează că după aceea povesteau, cu greutate, cum au întâlnit aceleași moace de securiști pe care, înainte, le doar întrezăriseră fotografiindu-ne. Rubiconul (ca să-i trag și eu o trimiterie înalt culturală, precum însuși Păler) fusese trecut. Pragul acela este, în continuare, o frontieră între noi și ei. Or, Matei Cazacu, soții Stolojan erau de-ai noștri; prefăcându-se în navetiști harnici "peste prag", au devenit de-ai lor. Firește: ard de curiozitate să aflu ce se ascunde în arhivele ambasadelor. Vreau să știu tot ce știu arhivele despre "exilatul" Gustav Pordea, agent de influență, despre "fugitul" I.C. Drăgan care se "convorbea" cu Ceaușescu și

despre Traian Filip și Mihai Pelin care asudaseră din greu, cazarmic, la sucursalele editurilor Nagard (Dragan, citit de-a-n doaselea), sau despre "exilatul" dela Londra, Michael C. Titus și cum a avut Drăgan acces la Arhivele Securității (în 1980!). Vreau să știu cine, cum a pus la cale atentatele cu bombe ascunse în cărți (expediate de la Madrid, în 1981), ce i-au rănit pe Nicolae Penescu, pe Șerban Orescu și m-au ratat pe mine.

Vreau să știu, am acest drept pe care nimeni și nimic nu-l poate aboli, prescrie, amnistia: numele, adresa, datele de familie ale celor care au pus la cale, în 6 martie (!?) 1978, la Paris,uciderea (prin otrăvire) a fiului meu Filip, în vârstă de doi ani și patru luni.

Cer să mi se comunice toate datele privitoare la inițiatorii și executorii, la Paris, în 1980, a tentativei de răpire a fiului meu, în vârstă de cinci ani. Era... "o Doamnă îmbrăcată în roșu" (sic). Vreau să știu cine este și unde locuiește, cine-i e soț, tată, mamă, soră, dar mai ales copil, ca să dezleg enigma de pură zoologie: cum de o femelă, acea ființă care naște pui vii și-i hrănește cu lapte, este în stare să răpească și să suprime un alt pui viu, al altei femele? Firește, vreau să știu adevărul-adevărat, "din gura arhivelor", ceea ce până acum cunoșteam doar din poveștile lui Hirsch-Haiducu-Vișan-Forrestier, securistul trimis să mă otrăvească, însă care s'a predat serviciilor secrete franceze ("L'Affaire Tanase-Goma"). Mai ales dacă "prietenul" meu generalul Pleșiță, șeful Securității (și prietenul lui Breban și al lui Caramitru), a fost amestecat; ca să cer judecarea lui pentru premeditare, incitare, complicitate la crimă și omor.

În fine, sunt curios ca o maimuță: câte cadavre se vor fi aflând îngropate în grădina ambasadei de pe rue de l'Exposition? Optsprezece? Sau numai șaptesprezece - dintre care șase femei? Ce s'a întâmplat cu securistul lichidat prin înjunghiere, în chiar momentul în care deschisese o fereastră spre Avenue Bosquet? Întrebat de jurnaliști ce hram poartă mortul de sub fereastra Excelenței sale, tov. Ambasador, "diplomatul" Cicio Pop (sau Aninoiu sau Gigea?, ce contează, putea fi și Ceaușu, același grad poartă - oricum, unul mai mic decât "șoferul") a răspuns că, într'adevăr, un funcționar, suferind de o gravă depresiune nervoasă, căci, îl lăsase nevasta, el, căci, s'a sinucis. Presa capitalistă nu s'a sfiit să glumească pe seama tragediei: depresivul părăsit deschisese fereastra, își înfipsea un cuțit între omoplați, după care se azvârlise-n gol... Ei: care-i adevărul?

R.N.-S.: Este cutremurător! În aceste condiții, ce-i poate oare determina pe exilați să frecventeze o lume care nu este a lor? Doar sărmăluțele și tuiculițele, colindele și conferințele, concertele și expozițiile? S'au putut lipsi foarte bine de toate acestea ani de zile. Este clar că sloganul lansat de Securitate, cu Ambasada care este acum a noastră (!?) sună fals. Conștienți de nesinceritatea acestei relații "contra naturii", de "băscălia" de prost gust a securiștilor ambasadei după plecarea lor, exilații se complac, totuși, în naivitate sau interes, în a fi "recuperați" cu puțințele excepții ale celor care refuză net această relație sau ale celor care se duc acolo pentru a lua o poziție. Este lipsă de discernământ, de caracter, amândouă sau altceva? Domnule Goma, mulți Români din Exil sunt exasperați de persistența confuziei existente între termenii, deloc compatibili, de Exil și Diaspora.